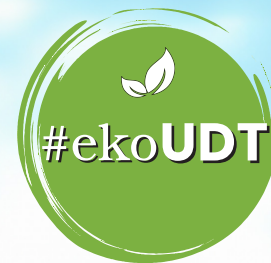

KONTROLE OKRESOWE PRZEDSIĘBIORCÓW W ZAKRESIE FLUOROWANYCH GAZÓW CIEPLARNIANYCH

ZGODNIE Z OBOWIĄZUJĄCYMI PRZEPISAMI CERTYFIKATY F-GAZ SĄ BEZTERMINOWE (NIE MA OBOWIĄZKU PRZEDŁUŻANIA TYCH KWALIFIKACJI), JEDNAK CO NAJMNIEJ RAZ NA 7 LAT MUSI ZOSTAĆ PRZEPROWADZONA KONTROLA OKRESOWA, WERYFIKUJĄCA WYMAGANIA STAWIANE CERTYFIKOWANEMU PRZEDSIĘBIORCY. KONTROLE OKRESOWE SĄ NIEODPŁATNE.

KRZYSZTOF RUDZIEWICZ

Specjalista
ds. Rozwoju Technologii
Środowiskowych
Wydział Elektromobilności
i Nowych Technologii
Departament Techniki
Urząd Dozoru Technicznego

Urząd Dozoru Technicznego jako jednostka certyfikująca przedsiębiorców od ponad ośmiu lat wydaje certyfikaty f-gaz dla przedsiębiorców.

Krajowe przepisy zaimplementowane na podstawie rozporządzeń Komisji Europejskiej nałożyły na przedsiębiorców realizujących czynności przy stacjonarnych urządzeniach chłodniczych, klimatyzacyjnych lub pompach ciepła oraz stacjonarnych systemach ochrony przeciwpożarowej obowiązek dysponowania certyfikatami F-gaz. Głównym dokumentem regulującym te przepisy jest ustawa o substancjach zubożających warstwę ozonową oraz o niektórych fluorowanych gazach cieplarnianych (Dz. U. z 2015 r. poz. 881 z późn. zm.) wraz z wydanymi na jej podstawie rozporządzeniami. Przedsiębiorstwa świadczące usługi podmiotom trzecim codziennie realizują zadania związane z funkcjonowaniem urządzeń zawierających F-gaz – począwszy od zainstalowania, poprzez naprawy, konserwacje, serwis, kończąc na wyłączeniu z eksploatacji.

„Oświadczenie o wyrażeniu zgody na powiadomienie e-mail f-gaz”

Dostarcz do UDT formularz ze zgodą na otrzymywanie powiadomień drogą elektroniczną, a otrzymasz na skrzynkę e-mail wiadomość o nadchodzącej kontroli.

Formularz dostępny jest na stronie www.udt.gov.pl, na Twoim koncie **eUDT - portal klienta**; strona www.biznes.gov.pl.

Możliwości złożenia formularza:

- papierowo (osobiście, przesyłką)
- elektronicznie (eUDT, potwierdzony profilem zaufanym lub podpisany podpisem kwalifikowanym)

W Polsce certyfikaty przedsiębiorców F-gaz uzyskało ponad 14 000 przedsiębiorstw w zakresie stacjonarnych urządzeń chłodniczych, klimatyzacyjnych i pomp ciepła oraz około 130 przedsiębiorstw w zakresie stacjonarnych systemów ochrony przeciwpożarowej i gaśnic.

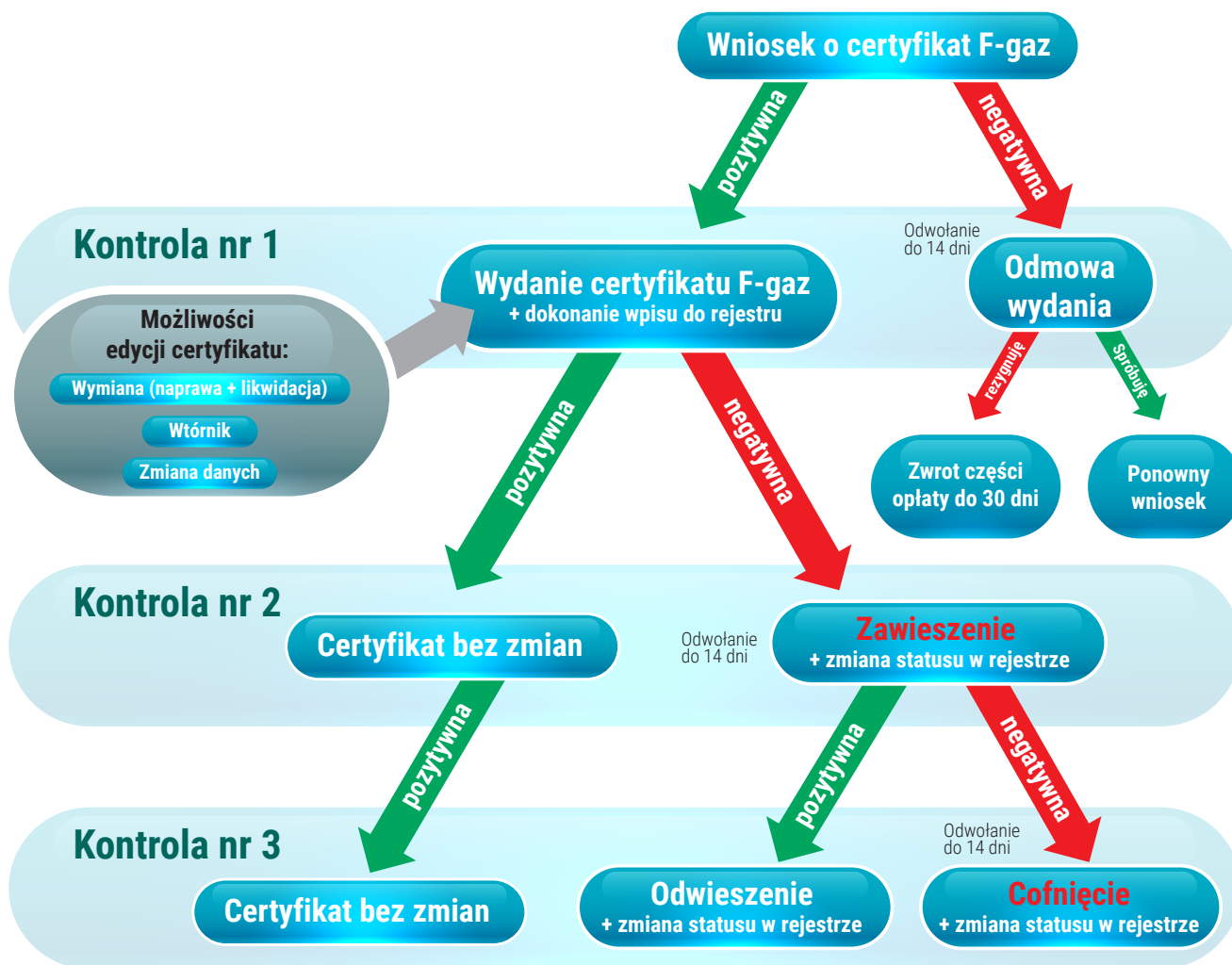
UWAGA

W 2024 r. Urząd Dozoru Technicznego planuje przeprowadzić ponad 3400 kontroli u certyfikowanych przedsiębiorców F-gaz. Aby prawidłowo przygotować się na ten okres, warto uwzględnić i zweryfikować wszystkie poniższe informacje.

- Certyfikowani przedsiębiorcy F-gaz powinni dokonać aktualizacji danych przedsiębiorstwa, jeżeli uległy one zmianom. Możnaawnioskować do UDT o wymianę danych certyfikatu przedsiębiorstwa F-gaz w przypadku zmiany nazwy przedsiębiorstwa lub adresu siedziby, lub adresu prowadzenia działalności. Z wnioskiem należy zwrócić certyfikat z nieaktualnymi danymi. Koszt to 50 zł.
- Przedsiębiorcy, którzy w okresie od stycznia 2016 r. do 23 grudnia 2017 r. uzyskali certyfikat przedsiębiorcy F-gaz, mogą wystąpić do UDT z wnioskiem o wymianę certyfikatu. Wymiana dotyczy rozszerzenia zakresu o czynności: naprawa i likwidacja. Z wnioskiem należy zwrócić dotychczasowy certyfikat. Koszt to 50 zł.

Rys. 1. Wzór certyfikatu F-gaz dla przedsiębiorstwa

Rys. 2. Tryb postępowania certyfikacji przedsiębiorców F-gaz

Jak często kontrole?

Inspektorzy UDT przeprowadzają kontrole weryfikujące wymagania stawiane przedsiębiorcom przed wydaniem certyfikatu oraz co najmniej raz na siedem lat w przypadku uprawnionych przedsiębiorców F-gaz.

Gdzie odbywają się kontrole?

Kontrole odbywają się wyłącznie w miejscu wykonywania działalności wykazanym w CE-IDG lub KRS bądź zgłoszonym do US w formularzu NIP-8 jako dodatkowe miejsce prowadzenia działalności (potrzebne jest urzędowe poświadczenie odbioru). Nie jest możliwa kontrola na samochodzie w dowolnej lokalizacji.

WYMAGANIA STAWIANE PRZEDSIĘBIORCOM F-GAZ

Każdy certyfikowany przedsiębiorca F-gaz musi spełnić wymagania, aby uzyskać i posiadać certyfikat. Należą do nich te wymienione poniżej.

1. PROCEDURY

Procedury należy przedstawić w formie papierowej lub elektronicznej odpowiednio do posiadanego zakresu czynności zgodnie z załącznikiem nr 3 (Dz.U. z 2017 r. poz. 2417).

1. Procedura instalowania,
2. Procedura naprawy, konserwacji lub serwisowania
3. Procedura likwidacji

Procedury od 1 do 3 powinny uwzględniać poniższe informacje (jeśli dotyczą).

1. Nazwa przedsiębiorstwa, adres głównej siedziby prowadzenia działalności i wszystkich oddziałów.
2. Czy procedura obowiązuje w głównym miejscu prowadzenia działalności oraz we wszystkich oddziałach.
3. Data wydania oraz numer wersji procedury.
4. Imię i nazwisko osoby, która opracowała procedurę.

5. Podstawa prawna opracowania procedury.
6. Rodzaje urządzeń objętych zakresem procedury.
7. Wymagania kwalifikacyjne dla personelu wykonującego czynności polegające na instalacji, napraw, konserwacji lub serwisowania i likwidacji urządzeń objętych zakresem procedury, z uwzględnieniem obowiązujących przepisów prawa.
8. Wykaz minimalnego wyposażenia, jakim posługuje się personel podczas wykonywania poszczególnych czynności związanych z instalacją, naprawą, konserwacją lub serwisowaniem i likwidacją urządzeń objętych zakresem procedury, z uwzględnieniem obowiązujących przepisów prawa.
9. Lista przedmiotów stosowanych podczas instalacji, napraw, konserwacji lub serwisowania, w zależności od rodzaju urządzenia oraz stosowanego czynnika, z uwzględnieniem wytycznych zawartych w instrukcjach eksploatacji urządzeń opracowanych przez producentów – punkt nie występuje w procedurze likwidacji.
10. Instrukcje wykonywania poszczególnych czynności instalacyjnych, naprawczych, konserwacyjnych lub serwisowych i likwidacyjnych wraz z opisem wyposażenia używanego podczas ich wykonywania, w zależności od rodzaju czynności i urządzeń i stosowanych czynników, z uwzględnieniem obowiązujących przepisów prawa oraz wytycznych opracowanych przez producentów urządzeń.
11. Opis systemu dokumentowania wykonywanych czynności.
12. Informacje niezbędne do umieszczenia w Centralnym Rejestrze Operatorów, jeżeli urządzenie zawiera co najmniej 5 ton ekwiwalentu CO₂ fluorowanego gazu cieplarnianego (przekazywane operatorowi lub właścicielowi urządzenia).
13. Potwierdzenie zapoznania się z procedurą przez personel wykonujący czynności oraz wzór dokumentu potwierdzającego zapoznanie się z procedurą.

2. CERTYFIKOWANI PRACOWNICY F-GAZ

Wymagane jest okazanie certyfikatów personalnych zatrudnionych pracowników (ważne z dokumentem tożsamości). Rodzaj i kategoria certyfikatu powinny być odpowiednie dla zakresu prowadzonej przez przedsiębiorstwo działalności. Aby uznać pracownika za zatrudnionego, należy zawiązać stosunek pracy z taką osobą oraz dysponować właściwymi dokumentami to potwierdzającymi. Należy pamiętać, że umowa współpracy B2B (umowa cywilnoprawna zawarta między dwiema firmami) nie jest formą zatrudnienia. Właściciel przedsiębiorstwa dysponujący odpowiednim certyfikatem personalnym F-gaz nie musi zatrudniać dodatkowych pracowników, o ile sam realizuje te czynności fizycznie.

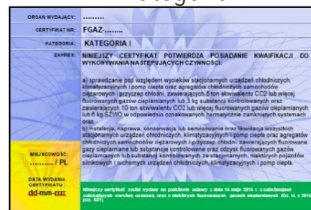

Certyfikaty wydane na podstawie polskich przepisów oraz spełniające wymagania potwierdzające kwalifikacje certyfikowanego pracownika w certyfikowanym przedsiębiorstwie F-gaz

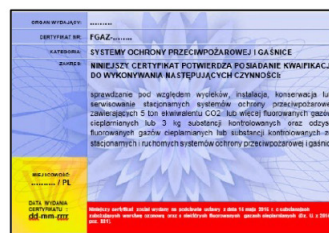
Dla stacjonarnych urządzeń chłodniczych, klimatyzacyjnych i pompy ciepła (kategoria I lub II)

Kategoria I

Kategoria II

Dla stacjonarnych systemów ochrony przeciwpożarowej i gąsnic

Rys. 3. Rodzaje certyfikatów dla personelu F-gaz wydawanych przez UDT

3. WYPOSAŻENIE TECHNICZNE

Należy przygotować do wglądu inspektora UDT kompletne i w pełni sprawne minimalne wyposażenie techniczne zgodne z załącznikiem nr 1 lub 2 (Dz.U. z 2017 r. poz. 2417).

WYMAGANE WYPOSAŻENIE

URZĄDZENIA CHŁODNICZE, KLIMATYZACYJNE I POMPY CIEPŁA W PEŁNYM ZAKRESIE CZYNNOŚCI

SYSTEMY OCHRONY PRZECIWPÓŻAROWEJ I GĄSNIC W PEŁNYM ZAKRESIE CZYNNOŚCI

1. Elektroniczny, przenośny przyrząd do wykrywania nieszczelności, o czułości minimum 5 g/rok, kontrolowany co 12 miesięcy.
2. Płyny pieniące do wykrywania nieszczelności.
3. Zestaw do wykonywania prób szczelności, w tym butla z gazem obojętnym i reduktor ciśnienia.
4. Stacja do odzysku czynnika chłodniczego.
5. Węże ciśnieniowe z zaworami odcinającymi uniemożliwiającymi przedostanie się substancji kontrolowanych lub fluorowanych gazów cieplarnianych do środowiska w trakcie oraz po wykonaniu czynności odzysku lub napełnienia.
6. Pompa próżniowa przenośna umożliwiająca osiągnięcie ciśnienia równego 270 Pa lub niższego od 270 Pa.
7. Zestaw manometrów do pomiaru ciśnienia w zakresie odpowiednim dla wykorzystywanych/odzyskiwanych substancji kontrolowanych lub fluorowanych gazów cieplarnianych.
8. Butle ciśnieniowe z zaworem dwudrożnym dla każdego rodzaju aktualnie wykorzystywanej/odzyskiwanej substancji kontrolowanej lub fluorowanego gazu cieplarnianego i wagę o zakresie pomiarowym dostosowanym do wielkości napełnianego pojemnika lub cylinder z wymienną skalą.
9. Zestaw do lutowania twardego, gazowy lub elektryczny.
10. Zestaw kluczy wraz ze specjalistycznymi kluczami i przyrządami wykorzystywanymi w chłodnictwie.
11. Obcinarka rolkowa do rur miedzianych.
12. Zestaw giętarek do rur miedzianych.
13. Zestaw kielichownic do połączeń skręcanych.
14. Zestaw do rozwalcowywania rur do połączeń lutowanych.
15. Przyrząd do pomiarów wielkości elektrycznych (amperomierz, woltomierz, omomierz).
16. Przyrząd do pomiaru temperatury od -20°C do +150°C dokładności co najmniej ±1°C w pełnym zakresie.
17. Środki ochrony osobistej, w tym: okulary i rękawice ochronne.
18. Szczypce ewakuacyjne z zaworem serwisowym.

1. Urządzenie do odzysku fluorowanych gazów cieplarnianych
2. Butle ciśnieniowe z zaworem dwudrożnym dla każdego rodzaju aktualnie wykorzystywanej/odzyskiwanej substancji kontrolowanej lub fluorowanego gazu cieplarnianego i wagę o zakresie pomiarowym dostosowanym do wielkości napełnianego pojemnika lub cylinder z wymienną skalą.
3. Zestaw do wykonywania prób szczelności, w tym butla z gazem obojętnym i reduktor ciśnienia.
4. Elektroniczny przenośny przyrząd do wykrywania nieszczelności o czułości minimum 5 g/rok, kontrolowany co 12 miesięcy.
5. Płyny pieniące do wykrywania nieszczelności;
6. Przyrząd do pomiaru temperatury od -20 °C do +50 °C o dokładności co najmniej ±1°C w pełnym zakresie
7. Zestaw wag o dokładności co najmniej 0,1 kg dla zakresu do 200 kg, 0,2 kg dla zakresu do 600 kg i 0,5 kg dla zakresu powyżej 600 kg, i zakresie dostosowanym do wielkości butli wchodzących w skład kontrolowanego systemu ochrony przeciwpożarowej, kontrolowanych co 12 miesięcy.
8. Zestaw do lutowania twardego, gazowy lub elektryczny.
9. Węże ciśnieniowe z zaworami odcinającymi uniemożliwiającymi przedostanie się substancji kontrolowanych lub fluorowanych gazów cieplarnianych do środowiska w trakcie oraz po wykonaniu czynności odzysku lub napełnienia.
10. Pompa próżniowa przenośna umożliwiająca osiągnięcie ciśnienia równego 270 Pa lub niższego od 270 Pa.
11. Zestaw manometrów do pomiarów w zakresie 0–10 MPa, w klasie dokładności minimum 1,5%, kontrolowanych co 12 miesięcy.
12. Przyrząd do pomiarów wielkości elektrycznych (amperomierz, woltomierz, omomierz).
13. Środki ochrony osobistej, w tym: okulary i rękawice ochronne.

Cechy urządzeń, klasy dokładności, oznaczenia czy zakresy pomiarowe właściwie określone z możliwością udokumentowania i odczytania. Można to wykazać przedstawiając specyfikację dołączoną do produktu. Kompatybilność wyposażenia nie ogranicza jego możliwości wykorzystania do niezbędnej pracy.

UWAGA

Dokumenty potwierdzające kontrolę co 12 miesięcy powinny odpowiadać numerom identyfikującym dane wyposażenie.

Rys. 4. Przykładowe wyposażenie u certyfikowanego przedsiębiorcy F-gaz

3. SYSTEM DOKUMENTOWANIA CZYNNOŚCI

Podczas kontroli należy przedstawić wzór systemu dokumentowania czynności (tzw. protokół powykonawczy) zgodny z załącznikiem nr 4 (Dz.U. z 2017 r. poz. 2417). Informacje, które należy w nim uwzględnić wykazano poniżej.

1. Kto wykonał czynność: imię i nazwisko, numeru certyfikatu.
2. Data rozpoczęcia i zakończenia wykonywania czynności:
 - a) rodzaj czynności: instalowanie, konserwacja lub serwisowanie, naprawa lub likwidacja, kontrola szczelności, odzysk, kontrola systemu wykrywania wycieków, instalowanie systemu wykrywania wycieków, naprawa nieszczelności; jeżeli wykonywano kontrolę szczelności, należy podać jej wynik: szczelne albo nieszczelne, a w przypadku wykrycia nieszczelności – przyczynę tej nieszczelności,
 - b) w przypadku wykonywania innej czynności niż wymieniona w lit. a – podać jej rodzaj.
3. Rodzaj urządzenia, wobec którego wykonano czynność: adres eksploatacji, kategoria, podkategoria, nazwa, model i numer seryjny urządzenia.
4. Wskazanie czynnika roboczego – pierwotnego, poddanego recyklingowi, regenerowanego.
5. Ilości czynnika zawartego w urządzeniu oraz odzyskanego albo dodanego w trakcie wykonywania czynności – pierwotnego, poddanego recyklingowi, regenerowanego. W przypadku gdy dodany czynnik pochodzi z recyklingu lub był regenerowany, należy podać dane przedsiębiorstwa, w którym poddano go recyklingowi lub regeneracji.
6. Wskazanie wszystkich modyfikacji i zmian urządzenia.
7. Określenie elementów, które w ramach instalowania, naprawy, naprawy nieszczelności, konserwacji lub serwisowania urządzenia zostały wymienione.
8. Wskazanie, jakie czynności zostały wykonane celem zdiagnozowania danej usterki.
9. Wskazanie, jakie czynności podjęto celem wyeliminowania usterki lub problemu.
10. Zapisy o dłuższych przestojach urządzenia.

